

Spartina anglica Engelskt marskgräs

Bilden till vänster visar ett bestånd av *Spartina anglica* på Rörö i Göteborgs norra skärgård. Detta är första fyndet av arten i Sverige och det gjordes vid en inventering inför sammanställandet av en landskapsflora över Bohuslän. På bilden till höger ser man hur *S. anglica* breder ut sig i ett marsklandsområde.

© Foto: Evastina Blomgren, Föreningen Bohusläns Flora (vänster);

© Foto: Graham Day, Invasive alien species in Northern Ireland (höger)

Svenskt vardagsnamn	Engelskt marskgräs.
... och på andra språk	Danska: Vadegræs, Hybrid-Vadegræs; Engelska: Common Cord-grass, Rice grass (Tasmanien) ; Tyska: Englisches Schlickgras ; Franska: Spartine anglaise
Vetenskapliga namn	<i>Spartina anglica</i> C.E. Hubbard, 1968; fam. Poaceae Synonym(er): <i>Spartina x townsendii sensu lato</i> <i>Spartina townsendii</i> H. Groves & J. Groves (steril

	hybrid)
Organismgrupp(er)	Gräs (familj Poaceae). Kärlväxter (fylum Tracheophyta)
Storlek och utseende	<i>Spartina anglica</i> är ett flerårigt gräs som blir 0,4-1,3 meter högt. Bladen är 20-60 cm långa, 1,5 cm breda vid basen och avsmalnande mot spetsen. Blommorna är, precis som den övriga plantan, gulgröna och sitter bara på ena sidan stjälken. På vintern blir hela växten ljusbrun. Förökning sker dels sexuellt men framför allt vegetativt med underjordiska utlöpare, så kallade rhizom. Dessa utlöpare bildar täta nätverk som effektivt binder jorden där de växer. Med tiden kan det formas vidsträckta gräsängar (se högerbilden). <i>Spartina anglica</i> förekommer ofta som monokultur.
Kan förväxlas med	
Geografiskt ursprung	<i>Spartina anglica</i> är en hybrid mellan <i>Spartina maritima</i> och <i>Spartina alterniflora</i> som uppstod i södra England runt 1870. <i>S. maritima</i> är en inhemsk europeisk art medan <i>S. alterniflora</i> har introducerats till England från USA. Den senare upptäcktes i Southampton Bay 1829. Den uppkomna sterila hybriden fick namnet <i>S. x townsendii</i> . En fertil hybrid uppstod därefter genom kromosomtalsfördubbling. Den fick 1968 namnet <i>S. anglica</i> och behandlas numera ofta som en ny egen art. Idag är den nyuppkomna arten den dominerande av alla marskgräs i Storbritannien.
Första observation i svenska vatten	Första svenska fyndet av <i>Spartina anglica</i> gjordes sommaren 2007 på Rörö i Göteborgs norra skärgård. Det var ett litet bestånd på en strandäng som sannolikt funnits där i några år (Ferm, 2007).
Förekomst i svenska havs- och kustområden	Lokalen i Göteborgs skärgård (se ovan) är den hitintills enda man känner till i Sverige.
Övrig förekomst utanför ursprungligt utbredningsområde	Närmaste lokalen för <i>Spartina anglica</i> utanför Sverige är på den danska ön Läsö i norra Kattegat där den upptäcktes 1986. Arten har avsiktligt och lyckosamt introducerats på ett stort antal platser bl.a. i Danmark (1931), Tyskland (1927), Belgien (1924), Storbritannien (1870), Irland

	(1925), Kina (1963), Tasmanien (1927), Australien (1930), Nya Zeeland (1913) och USA:s västkust (1960). Det har även gjorts misslyckade försök till inplantering i Sydamerika och Sydafrika. Den har även spridit sig till Frankrike (1906) och Nederländerna. Man har även planterat in den till Norge men plantorna dog efter några år. (Chung, 1983; Ranwell, 1967).
Referenser till observationer i områden nära svenska farvatten	Danmark, Læsø (Hansen, 1993)
Troligt införselsätt	Det viktigaste spridningssättet för <i>Spartina anglica</i> har sannolikt varit den avsiktliga inplantering som skett runt om i världen med avsikt att skapa ett erosionsskydd i utsatta strandområden. Men arten sprids också naturligt, t.ex. genom att dess frön transporteras med vinden eller vattenströmmar. Den kan också föras vidare till nya lokaler med fåglar som antingen fått i sig frön när de ätit eller har fått dem på sin fjäderdräkt när de letat föda i strandzonen.
Miljö där arten förekommer	<i>Spartina anglica</i> är ett landlevande gräs som växer i marin- och brackvattenmiljö. Dess ursprungliga utbredningsområde är marskland, grunda stränder som är kraftigt påverkade av tidvatten. Här finns den i området mellan lägsta och högsta högvattenlinjen. I Sverige, som ju inte har något utpräglat tidvatten, är den hitintills enda kända växtplatsen en liten lerstrand mellan några klippor. Man bedömer att om temperaturerna stiger som en följd av de pågående klimatförändringarna finns det risk att <i>S. anglica</i> sprids ända upp till de nordliga delarna av Sverige.
Ekologiska effekter	<i>S. anglica</i> är mycket livskraftig och binder slam mycket effektivt. Under lång tid såg man bara fördelar med att använda <i>Spartina anglica</i> för att förhindra erosion i tidvattenutsatta kustområden. Så fort gräset väl etablerat sig i ett strandområde kan den med hjälp av underjordiska utlöpare sprida sig mycket snabbt, och de täta nätverken av rötter binder leran i effektivt. Stjälkarna på gräsplantorna håller dessutom kvar det sediment som sköljs fram och tillbaka med

	tidvattnet och på det viset skapas en liten landhöjning i strandkanten. Det täta nätverket av rötter orsakar en genomgripande förändring av habitatet vilket riskerar leda till en undanträngning av andra fröväxter, alger och bottenlevande djur som annars lever där. I våtmarker har grässets frammarsch också fått konsekvenser för änder och vadare som söker föda i vattenbrynet. Den kan även innebära förlust av habitat som är viktiga för fiskyngel. I områden av marskland utvecklas <i>S. anglica</i> ofta till monokulturer, och trots att det kan finnas en hel del djur där den växer är artdiversiteten lägre än i marskland utan beväxning. <i>S. anglica</i> kan också utgöra föda för vissa arter. Man har sett att hästar som släpps på bete vid stränderna betar av gräset och även gäss äter av de unga skotten. <i>Spartina anglica</i> räknas till världens 100 värsta invasiva arter (se ISSG Global Invasive Species Database).
Andra effekter	Det finns idéer om hur man skulle kunna använda <i>Spartina anglica</i> i samhället, t.ex. skulle den kunna utnyttjas som biobränsle, djurfoder eller för papperstillverkning.
Övrigt	Det har gjorts åtskilliga försök att få bort <i>Spartina anglica</i> från områden där den etablerat sig. Man har provat att täcka plantorna med plast, elda upp dem, och inte minst bekämpa dem på kemisk väg med herbicider. Det senare alternativet är det vanligaste, men inte ens detta är 100 % effektivt. Det pågår forskning om möjligheterna att använda sig av biologisk bekämpning med hjälp av en strit (<i>Prokelisia marginata</i>, en växtsugande insekt). Man har provat detta vid Nordamerikas stillahavskust för att begränsa <i>Spartina anglicas</i> utbredning. Det finns gamla väletablerade bestånd av <i>Spartina anglica</i> som har dött utan uppenbar anledning. Framför allt har detta skett i områden där den växer på finkornigt sediment som är mättat med

	vatten och där det alltså finns risk för syrebrist. Utan syre bildas t.ex. sulfider eller andra substanser som skulle kunna skada gräset
Läs mer	• DAISIE (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe). <i>Spartina anglica</i>. http://www.europe-alien.org/pdf/Spartina_anglica.pdf (Besökt 2013-03-05) • Invasive San Fransisco Estuary Invasive Spartina Project www.spartina.org/species/spartina-anglica_v2.pdf (Besökt 2013-03-05) • Invasive Species Specialist Group (ISSG). <i>Spartina anglica</i> (grass) http://www.issg.org/database/species/ecology.asp?si=76&fr=1&sts=&lang=EN (Besökt 2013-03-05) • Joint Nature Conservation Committee (JNCC). <i>Spartina anglica</i>. http://jncc.defra.gov.uk/page-1680 (Besökt 2013-03-05) Mer om bilden • © Evastina Blomgren, Föreningen Bohusläns Flora. Arten upptäcktes vid inventeringarna för produktionen av en landskapsflora över Bohuslän. http://www.bohusfloran.se/bokforsalning/ (Besökt 2013-03-05). • © Graham Day, Invasive alien species in Northern Ireland. <i>Spartina anglica</i>. http://www.habitas.org.uk/invasive/species.asp?item=2680 (Besökt 2013-03-05)
Referenser till artbeskrivning Referenser till fyndplatser	• Nehring S. & Adersen H. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – <i>Spartina anglica</i>. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org. (Besökt 2013-03-05). • Chung C.-H. 1983. Geographical distribution of <i>Spartina anglica</i> C. E. Hubbard in China. Bulletin of Marine Science 33(3):753-758. • Ferm L. 2007. Första marskgräset i Sverige. Svensk Botanisk Tidskrift 101(6):306-308. • Hansen A. 1993. Floristiske meddelelser. URT 17(4):125-127. • Nehring S. & Adersen H. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – <i>Spartina anglica</i>. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org. (Besökt 2013-03-05)

2013-03-05).

- Ranwell D.S. 1967. World resources of *Spartina townsendii* (*sensu lato*) and economic use of *Spartina* marshland. J. Applied Ecology 4(1):239-256.
- Robb G.N., McDermott T. & Reid N. 2009. *Current distribution of Spartina anglica in Northern Ireland*. Report prepared by the Natural Heritage Research Partnership, *Quercus* for the Northern Ireland Environment Agency, Northern Ireland, UK.

Referenser till ekologiska och andra effekter

- Mc Corry M.J. & Otte M.L. Ecological effects of *Spartina anglica* on the macro-invertebrate infauna of the mud flats at Bull Islands, Ireland. Web Ecology 2:71-73.
- Nehring S. & Adersen H. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – ***Spartina anglica***. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org. (Besökt 2013-03-05).

- Detta faktablad om *Spartina anglica* skapades den 3 december 2008 av Kerstin Magnusson. Senaste uppdatering den 5 mars 2013 av Sture Nellbring.